

Odchodné pro členy zastupitelstev obcí po komunálních volbách 2022 (základní informace)

Dnem voleb do zastupitelstva obce zaniká mandát všem dosavadním členům zastupitelstva obce. Nárok na odchodné v souvislosti se zánikem mandátu v důsledku voleb se týká jen těch členů zastupitelstva obce, **kteří ke dni voleb zastávali zákonem vyjmenované funkce a kteří současně splní zákonem taxativně stanovené podmínky.**

Nárok na odchodné se řídí **výlučně jen stávající právní úpravou v § 77 a 78 zákona o obcích.** Přechodné ustanovení zákona č. 99/2017 Sb., které dočasně umožňovalo výplatu „odměny při skončení funkčního období“ dle předchozí úpravy namísto odchodného, bylo aplikovatelné v zásadě jen po prvních volbách do zastupitelstva obce, které se uskutečnily po 1. lednu 2018.

Podmínky nároku, výše a výplata odchodného

Odchodné náleží ze zákona. **O nároku na odchodné ani o jeho výši nerozhoduje zastupitelstvo obce ani jiný orgán obce.**

Komu odchodné náleží?

- ✓ **neuvolněnému starostovi, neuvolněnému místostarostovi a všem uvolněným členům zastupitelstva obce** (bez ohledu na to, jakou funkci zastávali).

Za jakých podmínek náleží?

Náleží za kumulativního splnění následujících podmínek:

- ✓ **zanikl mandát člena** zastupitelstva obce (v daném případě v souvislosti s volbami do zastupitelstva obce),
- ✓ **ke dni zániku mandátu mu náležela odměna,**
- ✓ **nebyl v novém funkčním období opětovně zvolen** do funkce uvolněného člena zastupitelstva nebo do funkce neuvolněného starosty nebo do funkce neuvolněného místostarosty, za niž mu náleží odměna,
- ✓ **nebyl v průběhu výkonu funkce pravomocně odsouzen** pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva obce, jeho trestní stíhání pro takový trestný čin bylo podmíněně zastaveno nebo bylo rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání (dále též „trestní bezúhonnost“).

V jaké výši náleží?

Náleží v **diferencované výši**, a to **podle výše odměny**, která dotyčnému náležela za měsíc ke dni zániku mandátu, **a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkonu funkce, přičemž se započítávají maximálně 3 roky**, tj. ve výši:

- ✓ **1x dosavadní odměna** – pokud dotčený nebyl ve funkci ani celý 1 rok,
- ✓ **2násobek** dosavadní odměny – pokud byl dotyčný ve funkci **více než 1 a méně než 2** celé roky,
- ✓ **3násobek** dosavadní odměny – pokud byl dotyčný ve funkci **více než 2 a méně než 3** celé roky,
- ✓ **4násobek dosavadní odměny** – **pokud byl dotyčný ve funkci více než 3 celé roky** (je nerozhodné, zda ji vykonával necelé 4 roky nebo 10 let).

Do rozhodné doby nepřetržitého výkonu funkce (podle § 78 odst. 1 věty druhé) **se započte i doba, po kterou člen zastupitelstva obce podle § 77 odst. 3 nebo odst. 4 do opětovného zvolení do funkce**

nevykonával funkci uvolněného člena zastupitelstva obce nebo funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty nebo místostarosty.

Pozn: O nepřetržitý výkon funkce půjde například tehdy, když byl starosta/místostarosta v průběhu volebního období z jedné funkce odvolán nebo se jí vzdal a nejpozději na následujícím zasedání zastupitelstva obce byl do obdobné funkce znovu zvolen (současně tak nedostal odchodné, resp. nenáleželo mu, neboť byla naplněna „negativní podmínka“ dle § 77 odst. 4).

Kdy a jak se vyplácí?

Vyplácí se **jednorázově v nejbližším výplatním termínu poté, když už byly splněny všechny zákonné podmínky** na něj – včetně toho, že na nové volební období nebude „opětovně“ zvolen do funkce starosty, místostarosty ani do žádné uvolněné funkce.

- ✓ **V případě, že se dotyčný stal členem zastupitelstva i v novém funkčním období, je třeba vyčkat, že nebude „opětovně“ zvolen**, resp. než budou poprvé zvoleni jiní kandidáti do funkce starosty, místostarosty a všech zřízených uvolněných funkcí.
- ✓ V případě, že dotyčný již nekandidoval nebo mandát znovu nezískal, doporučujeme vyčkat uplynutí termínu pro podání návrhu na neplatnost voleb nebo neplatnost hlasování, neboť až po potvrzení výsledků voleb bude bez pochybností jisté, že již nemůže být „opětovně“ zvolen.

Podmínkou výplaty je také předložit ze strany potenciálního příjemce odchodného čestné prohlášení, že u něj nejsou dány překážky pro výplatu odchodného stanovené v § 77 odst. 5 a 6 zákona o obcích (tj. překážky „trestní bezúhonnosti“ po celou dobu výkonu funkce včetně toho, že proti němu v době výplaty odchodného žádné zákonem stanovené trestní stíhání neprobíhá).

Vznikl-li členovi zastupitelstva obce nárok na odchodné v době, kdy **je proti němu vedeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva obce, odchodné se nevyplácí** – nárok tím ještě nezaniká, počká se, jak to dopadne, a pak se postupuje dle ustanovení § 77 odst. 6 věty druhé:

- ✓ byl-li pak dotčený pro uvedený trestný čin pravomocně odsouzen (nebo jeho trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno anebo bylo-li rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání) – pak platí, že **nárok na odchodné nevznikl**;
- ✓ v opačném případě se odchodné vyplácí.

Vzor čestného prohlášení k výplatě odchodného je k dispozici v metodických doporučeních.

V dalších podrobnostech odkazujeme na **Metodická doporučení k činnosti ÚSC:**

6.3. Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva a zvolením nových obecních orgánů
5.5 Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva obce

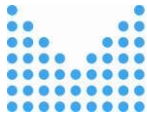
zveřejněná na www.mvcr.cz/odk

(<https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>)

Příloha: Dotazy a odpovědi k odchodnému

Praha 29. září 2022

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

Příloha: Další dotazy a odpovědi k odchodnému

Starosta (místostarosta), který byl ve funkci déle než 3 roky, byl odvolán z funkce (funkce se vzdal) krátce před volbami. Když už se do voleb žádné zasedání stávajícího zastupitelstva nebude konat (a tedy nejbližším zasedáním zastupitelstva bude až ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva), kdy mu lze odchodné vyplatit?

Zákon o obcích v § 77 odst. 2 přiznává uvolněnému i neuvolněnému starostovi obce (stejně tak uvolněnému i neuvolněnému místostarostovi obce a členům zastupitelstva ve všech uvolněných funkcích), když je **v průběhu daného funkčního (volebního) období** z této funkce odvolán nebo se této funkce vzdal, nárok na odchodné, ale za zákonem stanovených podmínek. V tomto případě je nárok na odchodné podmíněn tím, že nejpozději na následujícím zasedání zastupitelstva obce nebyl opětovně zvolen do stejné či jiné významné funkce, za níž by náleželo odchodné.

Dle našeho názoru je třeba vyčkat do nejbližšího zasedání zastupitelstva obce, byť by se jednalo o zasedání ustavující. Opačný výklad by totiž znamenal připuštění možnosti obcházet zákonná pravidla poskytování odchodného při zániku funkce (vyplácet odchodné i v případě, že dotyčný bude ihned po volbách opět zvolen např. do funkce starosty).

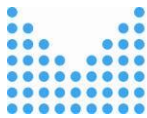
Jsem ve funkci starosty 3 volební období, a to v obci, kde se rada nevolí (jen starosta a místostarosta a 2 povinné výbory). Měl bych nárok na odchodné, pokud bych byl v novém volebním období místostarostou nebo jen členem zastupitelstva obce – není to tak, že je nárok na odchodné jen v případě, že již nebudu kandidovat? To platí i pro místostarostu?

Jedna ze základních podmínek vyplývá z § 77 odst. 3 zákona o obcích, dle kterého **odchodné nenáleží**, pokud dotyčný, bez ohledu na to, zda jde o dosavadního starostu nebo místostarostu, **byl v novém funkčním období opětovně zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva obce nebo do funkce neuvolněného člena zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty nebo místostarosty, za niž mu náleží odměna.** Je přitom nerozhodné, zda v novém funkčním období pokračuje ve stejné či v jiné funkci, tj. zda se dosavadní uvolněný/neuvolněný starosta stal uvolněným/neuvolněným místostarostou, dosavadní uvolněný/neuvolněný místostarosta starostou apod.

Pokud jde o **podmínku „... za niž mu náleží odměna“**, ta je v případě starosty splněna vždy – na odměnu má nárok ze zákona. V případě uvolněného místostarosty je to taktéž splněno vždy, na odměnu má nárok ze zákona. Neuvolněný místostarosta však má nárok na odměnu až z titulu schválení její výše zastupitelstvem obce.

Podmínka, pokud **nebyl v novém funkčním období opětovně zvolen** – splnění této podmínky je možné s určitostí potvrdit až poté, když už byly nově (poprvé nově) obsazeny jak funkce starosty, tak místostarosty a všechny nově zřízené uvolněné funkce.

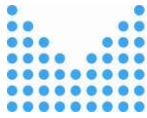
O „opětovně zvolení do funkce“ nejde, jde-li o druhé a následující obsazení uvedené funkce v průběhu funkčního období (§ 77 odst. 3 věta druhá), tj. pozdější zvolení do funkce starosty, místostarosty nebo uvolněného člena zastupitelstva obce v průběhu funkčního období (poté, co příslušná funkce už byla jednou obsazena a znovu se uvolnila) nemá z hlediska předmětného nároku na odchodné žádný vliv.

Pokud jde o konkrétní zastávané funkce, týká se jich nárok na odchodné takto:

Zastávaná funkce ke dni voleb	Zastávaná (navazující) funkce v novém funkčním období	Nárok na odchodné
starosta	starosta, místostarosta (uvolněný nebo neuvolněný s odměnou schválenou zastupitelstvem obce)	NE
starosta	uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru/komise nebo jiný uvolněný k výkonu funkce	NE
starosta	neuvolněný člen zastupitelstva bez dalších funkcí, neuvolněný člen rady, neuvolněný předseda/člen výboru nebo komise nebo zvl. orgánu, neuvolněný místostarosta bez odměny	ANO
místostarosta	starosta, místostarosta (uvolněný nebo neuvolněný s odměnou schválenou zastupitelstvem obce)	NE
místostarosta	uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru/komise nebo jiný uvolněný k výkonu funkce	NE
místostarosta	neuvolněný člen zastupitelstva bez dalších funkcí, neuvolněný člen rady, neuvolněný předseda/člen výboru nebo komise nebo zvl. orgánu, neuvolněný místostarosta bez odměny	ANO
uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru, jiný uvolněný	starosta nebo místostarosta (uvolněný nebo neuvolněný s odměnou schválenou zastupitelstvem obce)	NE
uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru, jiný uvolněný	opětovně zvolen do „uvolněné funkce“	NE
uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru, jiný uvolněný	neuvolněný člen zastupitelstva bez dalších funkcí, neuvolněný člen rady, neuvolněný předseda/člen výboru nebo komise nebo zvl. orgánu, neuvolněný místostarosta bez odměny	ANO
starosta, místostarosta	žádná (už nebude členem zastupitelstva)	ANO
uvolněný člen rady, uvolněný předseda výboru, jiný uvolněný	žádná (už nebude členem zastupitelstva)	ANO

Pozn.: Kromě uvolněného starosty, místostarosty, člena rady, předsedy výboru či komise nelze vyloučit ještě uvolněného člena zastupitelstva obce „bez portfeje“ (např. uvolněný pro zajišťování speciálních úkolů v samostatné působnosti obce – jako např. pro investiční činnost a výstavbu, turistický ruch a lázeňství).

Jak se počítá doba výkonu funkce, tj. „počet celých ukončených po sobě jdoucích let“ výkonu funkce pro účely výpočtu odchodného?

Pojmem „rok výkonu funkce“ je třeba rozumět **12 po sobě jdoucích měsíců, a to počínaje dnem volby do funkce** starosty (místostarosty, popřípadě do některé funkce, pro kterou byl člen zastupitelstva obce uvolněn), **a konče datem, které má stejné číselné označení** jen s letopočtem o 1 rok vyšším, tj. např.

- 1 rok výkonu funkce = doba od 1. 7. 2021 do 1. 7. 2022;
- výkon funkce od 1. 7. 2021 do 30. června 2022 pro tyto účely rokem výkonu funkce není, do celého roku chybí 1 den.

Poznamenáváme, že do této doby se započítává i doba, po kterou dotyčný plnil dosavadní pravomoci (funkci) ve volebním mezidobí.

V obecné poloze se postupuje podle § 605 odst. 2 občanského zákoníku¹, a tedy ukončením roku výkonu funkce bude takový den, který se číslem shoduje se dnem volby, resp. není-li takového dne v posledním měsíci, posledním dnem tohoto měsíce. Není přitom nutné, aby dotčený člen zastupitelstva obce v započítávaném období vykonával stále stejnou funkci, musel však vždy vykonávat některou z funkcí, se kterou se též pojí nárok na odchodné, a to **bez přerušení**.

Jaká bude výše odchodného končícího uvolněného starosty obce po volbách, když tuto funkci vykonával nepřetržitě 3 funkční období?

V maximální výši, tj. ve výši 4násobku jeho dosavadní odměny, která mu náležela ke dni voleb.

Jaká bude výše odchodného ke dni voleb uvolněného starosty obce, který byl uvolněným starostou jen poslední rok, před tím byl 10 let neuvolněným místostarostou? Obě funkce na sebe navazovaly.

Ve stejné, maximální výši (4násobku) jako v předchozím případě. Rozhodující je výše odměny, která mu náležela ke dni voleb. Pro nárok na odchodné se mu započítává i doba výkonu funkce místostarosty, pokud obě funkce na sebe navazovaly bez přetržky.

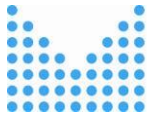
Jaká bude výše odchodného neuvolněného místostarosty (neuvolněného starosty) s odměnou za měsíc ve výši 20 000 Kč, když vykonával funkci jen posledních 11 měsíců? Jak by to bylo po výkonu funkce 2 roky a 11 měsíců?

Když vykonával funkci necelý 1 rok, bude mu náležet odchodné ve výši jedné dosavadní odměny za měsíc, tj. ve výši 20 000 Kč.

Když vykonával funkci déle než 2 roky, nikoliv však 3 celé roky, bude mu náležet odchodné ve výši 3násobku dosavadní odměny za měsíc, tj. ve výši 60 000 Kč.

Jak se ve výši odchodného projeví změna zastávané funkce v průběhu rozhodné doby pro výpočet odchodného, např. dotyčný vykonával funkci neuvolněného místostarosty od 1. listopadu 2018 do 31. srpna 2020 (s odměnou 20 000 Kč), od 1. září 2020 je uvolněným starostou (s odměnou 54 086 Kč)?

¹ Konec lhůty nebo doby určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce.

Jak by tomu bylo v případě, že došlo k opačné změně – od 1. listopadu 2018 do 31. srpna 2020 byl uvolněným starostou, od 1. září 2020 do konce volebního období je neuvolněným místostarostou (s odměnou 20 000 Kč)?

S výkonem obou zastávaných funkcí se pojí nárok na odchodné. Výkon obou funkcí bez přetržky navazuje, tak se do „rozhodné doby“ pro nárok na odchodné započítává celková doba výkonu obou funkcí, tj. doba delší než 3 roky (od 1. listopadu 2018 do zvolení nového starosty či místostarosty po volbách ve 2022), a tedy **oběma bude náležet odchodné ve výši 4násobku jejich odměny, která jim náležela ke dni voleb**, tj.

- stávajícímu starostovi (který byl ve funkci ke dni voleb) – odchodné ve výši 216 344 Kč (=4*54086),
- stávajícímu místostarostovi (který byl ve funkci ke dni voleb) – odchodné ve výši 80 000 Kč (=4*20000).

Dotyčný byl místostarostou obce po celé funkční období (déle než 3 roky), ale v průběhu doby (k 1. březnu 2022) rozhodlo zastupitelstvo obce o změně charakteru funkce z uvolněné na neuvolněnou. Jako neuvolněný místostarosta pobíral odměnu ve výši 20 000 Kč. Jak vysoké odchodné mu náleží?

Jeho výše se stanoví jako v předchozích případech – půjde o 4násobek odměny, která mu náležela ke dni voleb. Jeho odchodné by činilo 80 000 Kč.

Uvolněný starosta obce je současně poslancem Parlamentu ČR, a tak pobírá odměnu za měsíc ve výši „0,4násobku“ (jak stanovuje zákon o obcích v § 72 odst. 1 větě třetí). Jaká výše měsíční odměny bude rozhodující pro výpočet odchodného – plná nebo snížená?

Snížená – také v tomto případě je rozhodující **výše odměny, která členovi zastupitelstva obce náležela za měsíc ke dni zániku mandátu**. Pokud dotyčnému ke dni voleb náležela odměna ve výši 0,4násobku výše odměny, která by jinak náležela uvolněnému členovi zastupitelstva obce, odchodné se bude počítat z této snížené výše odměny.

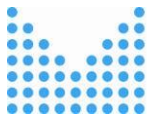
Jak souvisí výpočet částky odchodného (např. ve výši 4násobku, tj. 1+3 dosavadní odměny) starostovi obce s „měsíční odměnou“, která mu náleží za výkon funkce i po volbách, tj. ode dne voleb do zvolení nového starosty? „Měsíční odměna“ se počítá zvlášť nebo je to ve vzorci „1+3“?

„Odměna za měsíc“ představuje **jeden samostatný druh plnění**, a to za vlastní výkon funkce starosty a z toho plynoucích povinností ve volebním mezidobí, **odchodné pak druhý samostatný druh plnění**, který naopak náleží v zákonem stanovených případech z toho důvodu, že ve funkci skončil. **Jak odměna za měsíc, tak odchodné, se počítají zcela samostatně, samostatně se k výplatě zúčtovávají**, ostatně z měsíční odměny jsou jiné zákonné srážky (daň + pojistné) než z odchodného (jen daň).

Poznámka:

Na základě zvláštních zákonů² se „odstupné a další odstupné, **odchodné** a **odbytné**, na která vznikl nárok podle zvláštních právních předpisů...“ nezahrnuje do vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění.

² Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů [§ 5 odst. 2 písm. b)], a zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů [§ 3 odst. 2 písm. b)].

Uvolněný starosta, který získal mandát člena zastupitelstva obce i na nové funkční období, zůstane jen řadovým členem zastupitelstva, a tak bude mít nárok na odchodné. Co když bude s odstupem času znovu zvolen starostou, event. místostarostou (poté, co se nově zvolený starosta/místostarosta záhy funkce vzdá nebo bude odvolán)? Bude muset odchodné vrátit?

Vyplacené odchodné z uvedeného důvodu **vracet nebude**. Náleželo mu ze zákona, protože v době výplaty podmínky splňoval – „změny budoucí“ na tom nemůžou nic změnit. Zákon o obcích pro účely nároku na odchodné po volbách přímo stanoví, že „o opětovné zvolení do funkce .... nejde, jde-li o druhé a následující obsazení uvedené funkce v průběhu funkčního období“ (viz § 77 odst. 3 věta druhá).

Uvolněný starosta obce je v dlouhodobé pracovní neschopnosti, a to včetně termínu voleb. Na nové volební období už nekandidoval. Bude mít nárok na odchodné, když ke dni voleb nebral žádnou odměnu, ale nemocenskou?

Bude (samozřejmě pokud splňuje podmínku „beztrestnosti“). To, že byl starosta v době voleb v pracovní neschopnosti (a v tomto případě nebral ani odměnu, nýbrž nemocenskou), je z hlediska nároku na odchodné nepodstatné, jelikož „k případům nevyplácení odměny v rozhodný den z důvodů uvedených v § 72 odst. 6 se nepřihlíží“ (§ 77 odst. 1 věta druhá zákona o obcích). Odchodné starosty se bude odvíjet od výše jeho odměny za měsíc, která by mu náležela, kdyby v pracovní neschopnosti nebyl.